

Mistä vipuvarret systeemin muutokseen?

- Ihmiskeskeinen vaikuttavuuslaskenta
lähestymistapana kompleksisiin ongelmiin

SCiO 17.12.2025

Pekka Lavila, Synesis & ImpactorX

Pekka Lavila, Synesis & ImpactorX

Matemaatikko: Helsingin Yliopisto (1998 – 2003)

- Vakuutus- ja finanssimatematiikka, tietorakenteet

Mallintaja: Max Planck Institut, Nokia, Pohjola Vakuutus, OP Ryhmä (2003 – 2008)

- Avaruustutkimus, mobiiliverkon simulointi, vakuutusriskin mallinnus, asiakkaan arvon laskenta

Strategi: OP Ryhmä (2008 – 2016)

- Strateginen suunnittelu, markkina- ja kilpailija-analyysit, kehittämisen johtaminen

Konsultti: Synesis Oy (2017 –)

- Kompleksiset ongelmat vs. dialogisuus, systeemisyy, vaikuttavuus, kokeilut

Kasvuyrittäjä: ImpactorX (2025 –)

- Ihmiskeskeinen vaikuttavuuslaskenta

Kompleksinen ongelma?

a wicked problem is a problem that is difficult or impossible to solve because of incomplete, contradictory, and changing requirements that are often difficult to recognize [wikipedia]

→ **Syy-seuraussuhteet vaikea tunnistaa**

Kompleksinen ongelma?

Hyvinvointi

- Vanhemman vakava sairastuminen
- Toisen asteen opiskelijan hyvinvointi
- Nuoren aikuisen talousosaaminen
- Nuorisotyöttömyys
- Työperäinen maahanmuutto
- Segregaatio
- ...

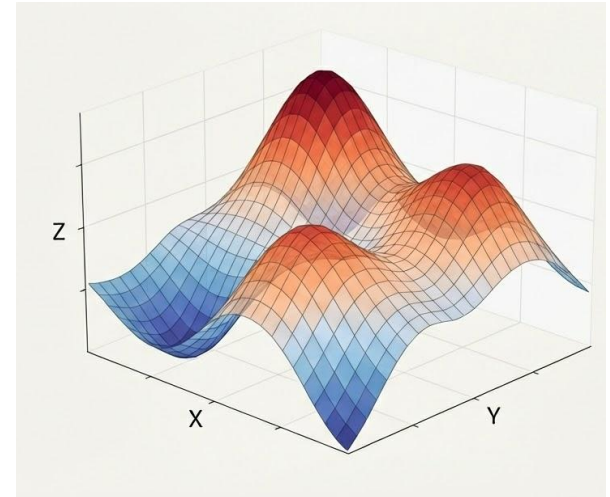
Ilmasto

- Päästöjen vähentäminen
- Luonnon monimuotoisuus
- ...

→ **Ei “korjattavissa”, mutta voidaan vaikuttaa**

Miksi systeemin muutos epäonnistuu?

- Ongelma on kuvattu liian yksinkertaisesti
- Ongelma on kuvattu liian monimutkaisesti
- Keskitytään vain olemassaoleviin ratkaisuihin
- Keskitytään vain omaan toimintaan
- Ymmärrys mittakaavasta puuttuu
- Edetään “ratkaisten” - ei kokeillen
- Ratkaisu ei muuta johtamisjärjestelmää

→ **Kaikki oireita lineaarisen ajattelun soveltamisesta systeemiin ongelmiin**

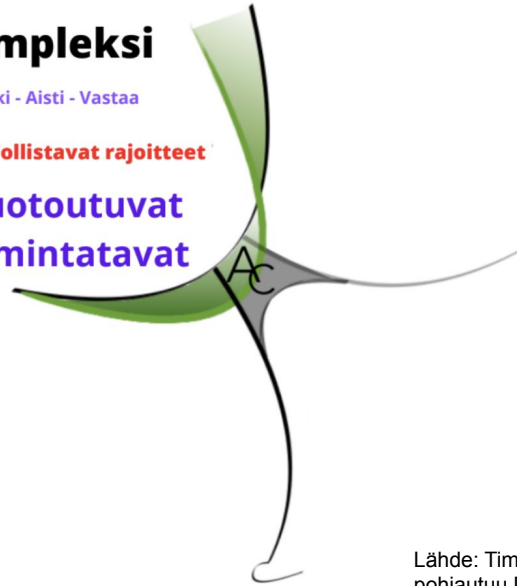
Miten lähestyä kompleksisia ongelmia?

Kompleksi

Tutki - Aisti - Vastaa

Mahdollistavat rajoitteet

Muotoutuvat
toimintatavat

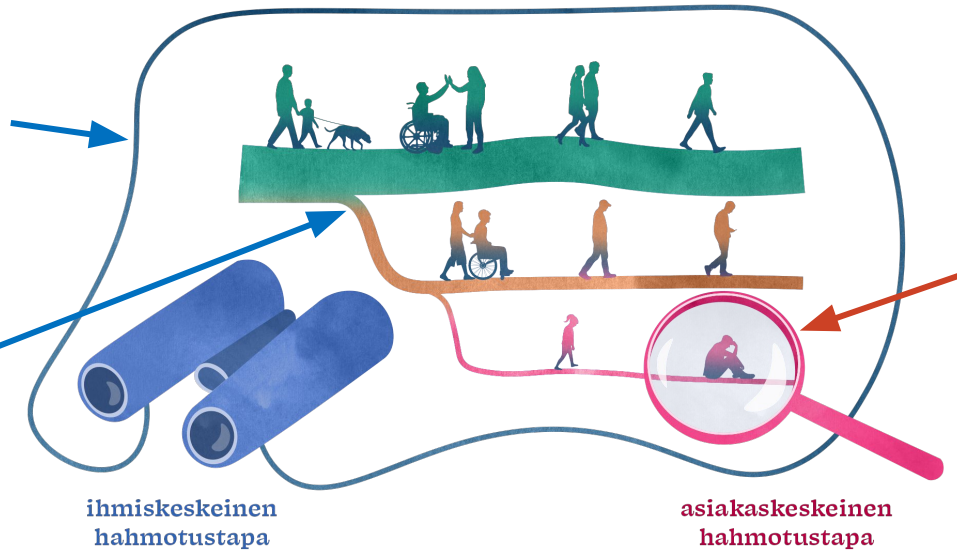

Lähde: Timo Linnossuo,
pohjautuu Dave Snowdenin Cynefin Framework -viitekehikkoon

Miten lähestyä kompleksisia ongelmia?

Ihmiskeskeisellä vaikuttavuuslaskennalla tarkoitetaan **kokonaisarviota** tarkastelun kohteeksi valitun **elämäntapahtuman vaikutuksista hyvinvointiin ja talouteen**.

Ihmiskeskeinen vaikuttavuuslaskenta tuo esiin kohderyhmässä toistuvat ilmiöt, käännekohtat ja niihin vaikuttavan toiminnan, jolla **hyvinvointia ja säästöjä voidaan lisätä yhtäaikaaisesti**.

Nykyiset talouden raportointikäytännöt sokaisevat vaikuttavuudelta ja ohjaavat meidät ei-vaikuttavaan toimintaan

Miten lähestyä kompleksisia ongelmia?

ILMIÖT

Ymmärretään ongelma ja
mihin kannattaa vaikuttaa

#	Nimi	Määrä Vähän: 1 Paljon: 5	Talous Vähän: 1 Paljon: 5
1	Yhtenäiset suomen kielen kriteerit (7v)	4	5
2	Inklusiivinen valmistava opetus (7-8v)	3	4
3	Yhteinen luokanohjaajan tunti (13v)	4	2

TOIMENPITEET

Vertaillaan ja
seurataan muutosta

Organisaatioiden talous					
Kunta	Hva	Valtio	Kela	TEL	Yritys
-169 M€	2 571 M€	2 632 M€	-18 M€	1 763 M€	2 374 M€
-12 M€	-180 M€	104 M€	-1 M€	130 M€	175 M€
-588 M€	2 683 M€	1 830 M€	-161 M€	1 245 M€	1 970 M€
-43 M€	-197 M€	135 M€	-12 M€	92 M€	145 M€
-623 M€	2 690 M€	1 804 M€	-169 M€	1 226 M€	1 951 M€
-46 M€	-198 M€	133 M€	-12 M€	90 M€	143 M€
-454 M€	-119 M€	-828 M€	-151 M€	-538 M€	-422 M€
-13 M€	-8 M€	-45 M€	-11 M€	-40 M€	-31 M€
34,8 M€	6,6 M€	26,7 M€	7,8 M€	19,0 M€	18,4 M€
2,6 M€	0,5 M€	2,0 M€	0,5 M€	1,4 M€	1,4 M€

VAIKUTTAVUUS

Ennakoidaan taloudellinen
vaikuttavuus yli organisaatioiden

Lähde: [Helsingin sanomat](#)

Esimerkki: harrastamisen vaikutus segregatioon

Harrastustoiminnalla on segregatiota ehkäisevä vaikutus: ”Olen saanut seurasta kavereita. Sosiaaliset taitoni ovat kehittyneet. Maahanmuuttajana olen oppinut suomalaisesta kulttuurista.”

Vipuvaikutuksen kannalta keskeiset kysymykset ovat:

- Mitkä seurat tuottavat segregatian ehkäisemisen kannalta kriittiset vaikutukset?
- Miten tällaisten seurojen työtä voidaan vahvistaa ja laajentaa?
- Miten tällaista työtä vahvistetaan kustannusvaikuttavalla tavalla?

Miltä Suomi näyttää?

Tarve ja pakko: “rahat loppu”

- Hyvinvointi*valtio* on tullut tien päähän

Toivonpilkahduksia

- Yksittäisiä kokeiluja
- Pidemmälle edenneitä organisaatioita
- Ulkoistus vs. sitoutuminen systeemin muutokseen

→ **Tilanne on taloudellisesti huono, mutta muutoksen näkökulmasta hyvä**

Keskusteltavaksi

Millaisissa ongelmissa kaivattaisiin systeemistä lähestymistapaa?

Miten ongelmaa ratkaistaan nyt?

Missä näet vipupisteet muutokselle?

Kiitos!

Pekka Lavila
+358 40 860 9240
pekka.lavila@synesis.fi

